De Dobbeleer in Kester tijdens de 18de eeuw

Kester is een dorp in het Pajottenland met een toch wel rijke geschiedenis. Verschillende families De Dobbeleer werden er door aangetrokken. Als heemkundige willen we in deze bijdrage nog even het Kesterse landschap en zijn bewoners belichten, om vervolgens een 4-tal families meer in het bijzonder te volgen. We maakten hierbij dankbaar gebruik van de archiefstukken nagelaten door de Schepenbank van het Kestergewoud.

De streek die we bezoeken ligt in het zuiden van het Pajottenland en het golvende landschap werd er lang geleden tijdens het eoceen (53 tot 36 miljoen jaar geleden) gevormd toen de Diestiaanzee vanuit het noorden nog een groot deel van Vlaanderen overspoelde. Er werden toen klei- en zandsubstraten[1] afgezet en door een getijdenwerking ontstonden er een soort zandbanken aan de toenmalige kustlijn. Dit ijzerhoudende zand veranderde door het contact met de lucht in ijzeroxide dat samenklitte tot er uiteindelijk ijzerzandsteen gevormd werd. De eerste getuigenheuvels waren geboren, zoals de Kesterheuvel in het noorden van de gemeente die met zijn 110 m het hoogste punt van de omgeving is.[1,2]

De Diestiaanzee trok zich nadien terug en de streek kon begroeid worden met grasvlakten, we spraken toen nog altijd van de ijstijden. Noordenwinden deden later zand en leem (=fijnkorrelig zand) opwaaien dat zich meer zuidelijk als een deklaag afzette op de al eerder gevormde zand- en kleisubstraten. In Kester en omgeving werden toen de typische vruchtbare droge leemgronden gevormd: een leemdeklaag op een zandsubstraat.[3] Het typische golvende landschap ontstond door een opeenvolging van ijstijden en tussenijstijden. De eerste afwateringsbeken zoals de Zuunbeek (=de vroegere Molenbeek), sneden zich door het landschap en voerden zand mee dat zich in de beekvalleien kon afzetten. Kester lag op wat men een waterscheidingskam noemt met diverse beken die er ontstaan en hun weg zoeken naar de verderop gelegen Zenne of Dender.[2]

Het dorpscentrum van Kester ligt aan de voet van de Molenberg (75 m). Na de laatste ijstijden werd het landschap dat hier voordien geboetseerd werd, ook begroeid met de eerste bossen. De eerste mensen die hier de steek bezochten merkten deze vruchtbare streek en vestigden er zich.[2] Het prachtige landschap dat men er in de 18de eeuw en ook nu nog, kon aantreffen was dus het resultaat van al de geologische processen die er zich voordien hadden voorgedaan: een omgeving met akkerbouw en weilanden, afgewisseld met natte beekvalleien waarin dikwijls loofbossen voorkomen.

Kester vormde tot aan de Franse revolutie samen met Oetingen en Herfelingen, het zogenaamde **Kestergewoud**. Dit gebied behoorde tot de **heerlijkheid van het Land van Edingen**[11], en had sinds 1217 een landelijke **keure** verkregen.[5] De heer regeerde er als een mini-vorst over de dorpsbevolking. Hij liet in het Kestergewoud het bestuur en de rechtspraak over aan een schepenbank. Op de Ferrariskaart op volgende bladzijde ligt Herfelingen onderaan, links van de oude Romeinse baan. Oetingen is meer westelijk gelegen. Bovenaan is de grens met het hertogdom Brabant getekend met Leerbeek als eerste buurdorp. Het Kestergewoud zelf lag dus binnen het graafschap Henegouwen. De oude Romeinse baan, de huidige **Edingse steenweg**, was de verbindingsweg tussen Edingen en Halle en kende tot in de 18de eeuw een druk goederenverkeer met kar en paard. De heer haalde inkomsten uit de barelen die men langsheen deze weg diende te passeren. Zo was er in 1761 nog een bijkomend bareel opgericht te Herfelingen. In Kester zelf waren 4 herbergen gelegen langsheen deze baan.[8]

[1] Een substraat is een ondergrond die gevormd is tijdens oudere geologische periodes. Hierop wordt later nog een deklaag afgezet.

Het dorpscentrum van Kester ('Castre') zoals het rechts op de Ferrariskaart[4] is weergegeven. Men herkent nog de oude Romeinse baan ('ancienne chaussée des romaines') en enkele wegen die vanuit het zuidwesten, het oosten en het noordwesten naar het centrum liepen: de huidige Langestraat, Molenstraat en Kesterweg. De groengekleurde zones waren vochtige weiden (zoals langs de Zuunbeek (='Meulenbeeck')) of bossen, de rest was overwegend akkerland.

In een heerlijkheid konden de inwoners van het platteland een stuk grond 'in bezit' krijgen door het betalen van een jaarlijkse en erfelijke cijnsbelasting. Ze konden hierdoor vrij beschikken over deze grond, bijvoorbeeld verkopen of de grond als hypotheek nemen voor het aangaan van een lening. Daarnaast waren zij aan nog andere heerlijke rechten onderworpen, zoals het uitvoeren van karweien voor de heer en het recht van het beste hoofd.[6] Door een landelijke keure konden deze lijfeigenen of horigen, vrijgesteld worden van deze heerlijke rechten en werden ze **vrije lieden** genoemd.[7] Ze dienden in ruil wel een hogere cijnsbelasting te betalen.

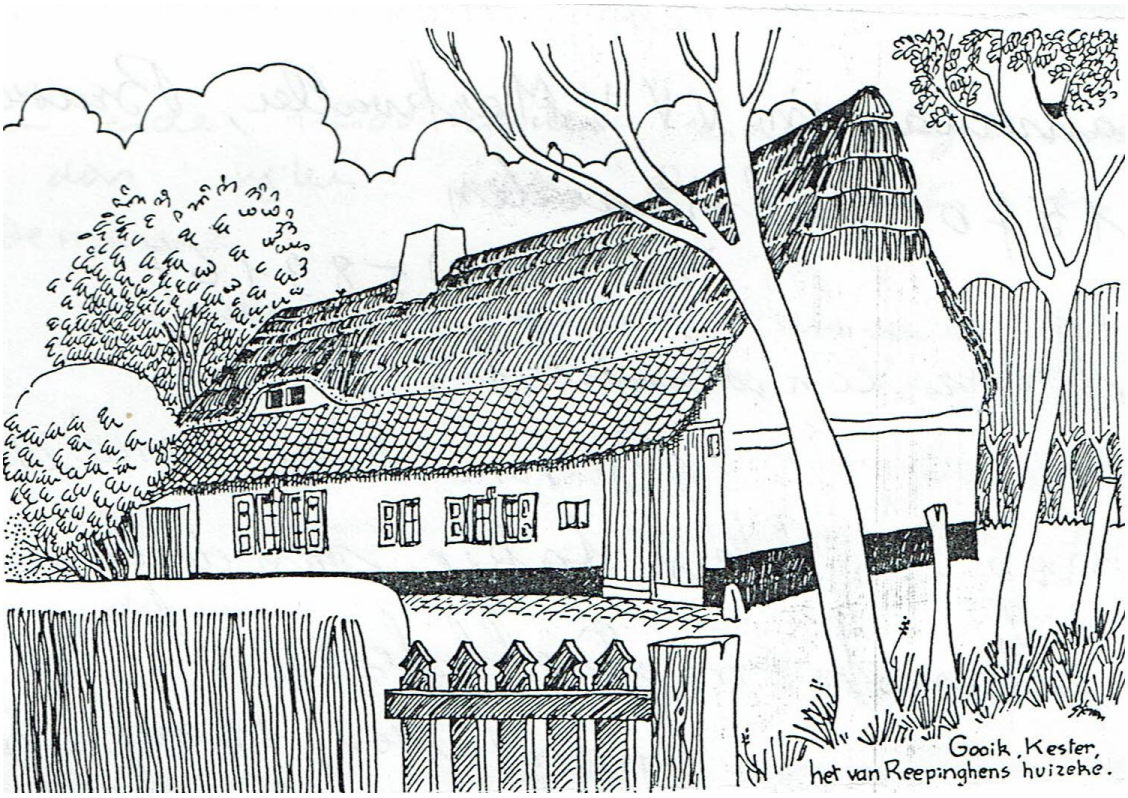
Naast deze cijnsgronden werden er ook gronden verpacht. Pachtcontracten werden voor een bepaalde periode aangegaan en in tegenstelling tot de cijnsbelasting die door muntontwaardingen na verloop van tijd nog maar weinig voorstelde, konden pachtsommen aangepast worden aan de economische realiteit.

En het Land van Edingen was niet alleen een heerlijkheid, maar ook een leen. Dit sloeg op een persoonlijke relatie tussen de heer van Edingen en de vorst van wie hij zijn gebied in leen hield (=de Oostenrijkse keizer in de 18de eeuw). De heer van Edingen kon aan bepaalde inwoners ook een stuk grond in leen geven, men sprak dan van een volgleen. Hiervoor diende geen jaarlijkse cijns betaald

te worden. Het stuk leengrond diende wel bij vererving of verkoop terug een leenverheffing te ondergaan waarbij er verheffingsrechten diende betaald te worden.[9] Zoals cijnsgronden konden dus ook leengronden vrij gebruikt worden door de personen die deze gekregen hadden van de heer van Edingen. Alle transacties van deze gronden werden voor het Kestergewoud respectievelijk ingeschreven in de notulen van de schepenbank, of van het **leenhof**. [10]

De familie De Dobbeleer in het Van Reepinghen Huizeke

Het is nu ongeveer 20 jaar geleden dat er in De Dobbel-Beker[12] een bijdrage verscheen over het Van Reepinghen Huizeke in de Goteringenstraat te Kester. Deze oude hoeve dateert van 1777 en is tot in 1965 bewoond geweest (Emiel Van Reepinghen), nadien een tijdje een landbouwmuseum geweest en momenteel terug in privé-bezit. De Goteringenstraat is in het westen van de parochie gelegen, in de buurt van het hof (*cse=cense*) Coeckelbergh op de Ferrariskaart. Vermoedelijk was het huisje nog niet gebouwd toen de kaart gemaakt werd.

Tekening Van Reepinghen Huizeke (S. Wilsens, Het Nieuwsblad, 1996)

Uit oude documenten die in het huisje bewaard werden kon afgeleid worden dat een zekere Arnoldus De Dobbeleer in 1780 bezwaar had aangetekend bij de verdeling van de eigendommen van wijlen zijn ouders Petrus De Dobbeleer (°voor 1715, +circa 1780) en Martina De Masener *fa Adrianus.* Petrus was zelf de zoon van Arnoldus(+na 1721) en Cecilia Peterbroek en werd net zoals zijn vader een tijdje schepen van het Kestergewoud.[14]

Vermoedelijk is kort na zijn bezwaar er toch een overeenkomst gekomen met zijn broers en zusters te Kester, daar er een verdeling beschreven wordt.[15] De 6 kinderen[13] van het echtpaar De Dobbeleer-De Masener worden er in detail genoemd:

- Judocus (X1 1773 Maria Anna Devroede, X2 1783 Maria Anna Carlier), hij huwde 2 maal te Herne en er werden 5 kinderen geboren te Kester.

- Arnoldus (X circa 1765 Anna Theresia Claes), met kinderen geboren te Ittre en Tubize.
- Maximilianus, met kinderen ('sijne hoirs')
- Cecilia (X Franciscus Cosijn), woonde te Herfelingen
- Maria Theresia (X1 Philippus Destrycker, X2 Judocus Devriese), met kinderen geboren te Kester
- Maria Laurentia (X Nicolaus Decoster), met weeskinderen in 1780.

Bij de verdeling is er sprake van 6 gelijke kavels die genummerd werden en getrokken werden 'door een onnoosel handt'. Elke kavel werd in waarde geschat en men kwam uit op een totaal van 3368 guldens. De eerste **kavel** (A) was een stuk land van 200 roeden ging naar de oudste zoon Judocus. Samen met het 'houtwas daer opstaende' werd deze kavel geschat op 545 guldens. Daar iedere erfgenaam hetzelfde bedrag van 561 gulden diende te krijgen, diende hij nog 16 gulden te krijgen van zijn broer Arnoldus. Ook bij de andere kavels werd er telkens berekend wat er eventueel nog vereffend diende te worden met de overige erfgenamen. Er kan afgeleid worden dat er hier een groter stuk land grenzende aan de eigendom van Joannes Baptist Seghers in een aantal kleinere stukken werd verdeeld. Daarnaast waren er te Kester nog eigendommen die grensden aan de ***sheerenstraete***, en gelegen *op 't burgvelt* en het *klinckbijl* genoemd.

Nog op te merken is dat Judocus De Dobbeleer hier pachter genoemd wordt van het *hof te ongereets* (groot 1 bunder) waarmee vermoedelijk het stuk land bedoeld wordt, waar de hoeve stond die men later het Van Reepinghen Huizeke zou gaan noemen. Zoals al aangegeven werden pachtgronden gehuurd van de heer gedurende een bepaalde periode.[16]

<u>Pachters op Hof ten Cortenplasse</u>

Een andere familie die begin 18de eeuw in Kester opduikt is de van Leerbeek afkomstige Joannes De Dobbeleer [17] (X1 Joanna Stevens, X2 Maria De Haen). Zijn eerste echtgenote was afkomstig van Gooik en moet overleden zijn voor 1710. Nadien verhuist hij met zijn tweede echtgenote naar Herfelingen waar 6 kinderen geboren worden. Uit zijn eerste huwelijk met Joanna Stevens zijn zeker 2 zonen bekend: Joannes Baptist (+1774, X Joanna De Haen) die pachter wordt te Herfelingen, en Jacobus (+1768, X Elisabeth Musch) die een gezin zal stichten in Bellingen.

Joanna Stevens zelf was al eerder weduwe van Egidius van den Berghe, die genoemd wordt als burgemeester (=oudste schepen) van het Kestergewoud en als pachter van het hof *ten Cortenplasse.* Vermoedelijk moet deze pachtovereenkomst overgegaan zijn op zijn weduwe en nadien op Joannes De Dobbeleer waarmee ze hertrouwt. Deze Joannes wordt immers ook pachter van hetzelfde hof genoemd en in 1697 ook als burgemeester van het Kestergewoud omschreven. Blijkbaar moet de heer van Edingen zijn ambtenaren vaak gekozen hebben in het milieu van pachterfamilies.

<u>Van Kester naar Tervuren</u>

Nog uit de Kesterse gezinnen die in de 18de eeuw geleefd hebben, halen we Jacobus De Dobbeleer (+Kester 1777, X1 Maria Anna Machiels, X2 1758 Maria Paduart). Zijn voorouders woonden al begin 17de eeuw in Oetingen.[18] Uit zijn tweede huwelijk werden er 4 kinderen te Kester geboren: Martinus (°voor 1766, met een gezin te Gooik), Nicolaus (°ca 1763, +Kester 1785), en de zussen Barbara (°ca 1764) en Maria Elisabeth (°ca 1772) die naar Herfelingen gaan wonen.

Ook uit zijn eerste huwelijk met Maria Anna Machiels werden er kinderen geboren te Kester:

- Egidius (°ca 1741, met een gezin te Gooik)
- Arnoldus (°ca 1743, wever, met 11 kinderen te Tervuren)
- Judocus (°na 1740, woont in Sint-Kwintens-Lennik)

- Anna Maria (X Maximilianus Leroy, met 6 kinderen te Kester)
- Theresia (°na 1740, X Petrus De Muylder, woont in Sint-Kwintens-Lennik)

Het is voor genealogen op zoek naar familie in Kester interessant om weten dat dergelijke gezinsreconstructies misschien vaag zijn door het ontbreken van de plaatselijke doopregisters[2], maar dat speurwerk in de archieven van de schepenbank van het Kestergewoud vaak heel wat informatie kan opleveren! Zo lezen we in een archiefstuk uit 1781[19] hetvolgende:

*Genachte gehouden tot caster present jean baptist claes **lieutenant meyer** van casterengewaut voor d'absentie van den meyer van aldaer ende de andere schepenen ten huijse van adriaen clement desen 19 meert 1781 …*

Comparerende in persoone arnoldus de dobbeler getrouwt in eerste houwelijck met kinderen levende woonende tot tervoorde (='Tervuren) in brabant… Daarna volgen zijn broers en zusters, waarbij telkens vermeld werd of er kinderen waren, bij de vrouwen werd steeds de naam van de man vermeld. Zij verkopen aan hun broer Egidius en zijn vrouw Anna De Sagher, een stuk meersland te Kester *in de daele* voor een som van 102 gulden en 10 stuivers. Het kleine stuk grond van een halve dagwand (=50 roeden) groot bleek *vier vijfde paerte* te zijn uit de ***patrimonie*** (=nalatenschap) van hun ouders. Het gebeurde wel meer dat na de verdeling, een van de erfgenamen alles nadien overkocht van de andere erfgenamen. [20] Er wordt verder beschreven dat het hier om een stuk cijnsgoed van de heer van Edingen gaat en dat Egidius het aanneemt voor 'hem ende sijnne erfgenamen ten eeuwighen daghe'. Verder was er geen sprake van aangegane leningen waarbij deze grond als hypotheek zou gebruikt geweest zijn (*sonder eenighe lasten van renten*). Enkel *Aernoldus de dobbeleer* en *peeter de muijlder* konden hun handtekening zetten, zijn 2 broers en schoonbroer Maximilianus Leroy tekenden de akte met een kruisje.

<u>Een briefje uit het kasteel van Antwerpen</u>

De families die tot nog toe aan bod kwamen leefden in de parochie Kester, sommigen waren afkomstig van de buurdorpen Oetingen en Leerbeek. Er was nog een vierde familie De Dobbeleer die toen in Kester woonde, namelijk Martinus (°voor 1706, +na 1735) en gehuwd met Joanna Maria De Masener. Deze laatste was voordien weduwe van Martinus Van Lathem, van wie ze kinderen had. Alhoewel we aanvankelijk vermoedden dat, gezien de familienaam De Masener, deze Martinus verwant zou zijn aan de Petrus van het Van Reepinghen Huizeke, bleek dit op basis van gegevens vermeld in de Schepenbank toch niet zo te zijn. Martinus De Dobbeleer bleek een zoon te zijn van Egidius (+voor 1735, X1680 Catharina Carbonier)[21]. Zij hadden volgende kinderen, vermoedelijk te Kester zelf geboren:

- Nicolaus (X voor 1706 Barbara Callebaut, woont met zijn gezin in Nieuwerkerken)
- Petrus (met kinderen, woont te Kester)
- Martinus (X voor 1726 Joanna Maria De Masener, met kinderen woont te Kester)
- Barbara (X Joannes Troost, woont te Kester)
- Jacobus (met kinderen, poorter van Brussel)

Op 25 april 1735 komen meier Peeterbroeck en de schepenen van het Kestergewoud bijeen ten huise van Pius Van Hassel en bespreken er terug een aantal zaken. Zo zijn de kinderen van Catharina Carbonier na haar recente overlijden aanwezig voor een verkoop. Jacobus die in Brussel woont is afwezig en men spreekt verder van de wezen van Nicolaus die dus ook al eerder moet overleden zijn. Men spreekt hier van de verkoop van een 'plaetsken jegens de plaetse van kester daer hiervoor een

[2] Het gemeentehuis van Kester brandde uit in 1820, alle oude parochieregisters werden vernietigd.

huijsken heeft opgestaan'. Dit was ongeveer 4 à 5 roeden groot en werd verkocht voor 11 guldens en 10 stuivers aan Joannes Baptist De Strijcker en zijn huisvrouw Anna Galmart.[22] Dit 'plaetsken' lag in het dorpscentrum van Kester en grensde verder aan de Molenstraat en aan de ***cauchie brunhaut***. Deze laatste naam wordt nog in de archieven vermeld en slaat vermoedelijk op een deel van de oude Romeinse baan. Er wordt nog vermeld dat het hier om een stuk cijnsgrond gaat.[23] Martinus en Petrus zetten een kruisje, Joannes Troost tekent met een sierlijke krul en ook de kopers zetten hun handtekening.

Op 4 juli komen meier en schepenen terug bijeen ten huize van Arnoldus Peeterbroeck te Herfelingen.[23] De kinderen van wijlen Catharina Carbonier zijn terug aanwezig, en ook Jacobus De Dobbeleer is nu present. Voor de wezen van Nicolaus De Dobbeleer treedt een zekere Simon Van Landuijt als voogd op. Er waren ook nog 3 meerderjarige kinderen van Nicolaus: Petrus en de 26-jarige Maria zijn ook aanwezig en hun broer Michael 'militaire in het regiment van marquis de prié tegenwoordigh in guarnisoen op het casteel binnen de stadt antwerpen' laat zich vertegenwoordigen door zijn oom Jacobus.[24] De erfgenamen verkopen hierbij hun erfdeel aan hun schoonbroer Joannes Troost, het gaat hier over een huis en grond (groot 1 dagwand) dat in het dorpscentrum van Kester gelegen is. De koopsom bedraagt 200 gulden en er wordt nog vermeld dat Joannes Troost hierop een vijfde korting krijgt voor zijn eigen erfdeel. Vermoedelijk gaat het hier dus om het ouderlijk huis waar Egidius De Dobbeleer en zijn vrouw in woonden. Terug wordt vermeld dat het hier om cijnsgoed gaat. Petrus, Martinus, Jacobus en Maria De Dobbeleer tekenen met een kruisje, deze laatste haar broer tekent met *peeter dobbeler.* Ook de koper Joannes Troost en de voogd van de wezen van Nicolaus De Dobbeleer zetten hun handtekening.

Dezelfde erfgenamen verkopen nog een stuk cijnsgrond (1 dagwand land) gelegen *op het anxvelt prochie kester* voor 125 gulden aan Judocus van den Eeckt, tijckwever, en zijn huisvrouw Clara Barlet.[25] Te vermelden is dat de kopers nog vragen dat gedurende een periode van 50 jaar na hun overlijden, hun erfgenamen aan de pastoor en koster van Kester 6 stuivers –en *5 stuivers voor wijn ende licht*[3]- zouden betalen voor een **jaargetijde**. De gekochte eigendom wordt hiervoor als hypotheek gebruikt zodat men een zekerheid inbouwde dat deze jaargetijden echt zouden plaatsvinden later!

Martinus De Dobbeleer en zijn vrouw kopen dan zelf uit de erfenis nog een stuk meersland (cijnsgoed) van een halve dagwand groot, gelegen in *den gansenbeck prochie kester meerende aan de becke … aen het ertvelt.* Er wordt een som van 50 gulden betaald. [25] Aan Judocus Van Laethem, pachter en brouwer te Leerbeek, verkoopt men nog voor 130 gulden een dagwand cijnsland te Kester.[26]

In 1760 zullen Joannes Anthonius (x voor 1746 Clara Brijnaert, woont te Kester) en Petrus De Dobbeleer (X 1755 Elisabeth Notaerts, woont te Gooik) , beide zonen van Martinus en Joanna Maria De Masener, aan hun schoonbroer Adrianus Roobaert (X Petronella De Dobbeleer) een stuk land verkopen in *het Brugheveldt* te Kester. En ook het hierboven al beschreven stuk meersland van een halve dagwand groot, zat in de verkoop (samen voor een koopsom van 150 gulden). Deze stukken cijnsgrond hadden ze geërfd na het overlijden van hun moeder. Bij alle verkopen werd expliciet vermeld dat na het overlijden van de kopers hun kinderen alles zouden erven. [27]

We hebben in deze bijdrage geprobeerd om het 18de eeuwse leven in een ver verleden te reconstrueren. Over de mensen die toen in Kester leefden konden we wat meer leren uit de verkopen die in de schepenboeken genoteerd werden. We kwamen hierbij de pachters van het Van Reepinghen

[3] Men bedoelt hiermee kaarslicht tijdens de jaargetijdemis.

Huizeke (hof te ongereets) en van het hof ten cortenplasse tegen. Ook over de eerder bescheiden verkoop van een klein stuk cijnsgrond in de wijk den Daele, en de diverse stukken cijnsgronden die Catharina Carbonier en Egidius De Dobbeleer nalieten aan hun erfgenamen, konden we veel te weten komen. Al deze mensen leefden toen onder het gezag van de heer van Edingen en zijn schepenbank.

Marc Van Stappen

(1) M. Van Stappen, De verdere evolutie van de mens in het Plioceen, www.stap-brug.be

(2) E. Prové, Archeologische streekbeschrijving van Gooik: de vicus Kester, 2000

(3) V. Vander Ginst, M. Smeets, Archeologisch vooronderzoek aan de Kesterweg te Gooik, 2013, ook in www.agiv.be/gis

(4) Ferrariskaarten werden gemaakt in de periode 1771-78, *http://belgica.kbr.be*

(5) J. Reygaerts, Pajottenland, Historisch-geografisch streekonderzoek, 2005. Binnen een heerlijkheid konden vrijheden en steden ontstaan, die in een keure bepaalde rechten konden verkrijgen. Voor het Kestergewoud spreekt men van een landelijke keure.

(6) J. Van Twembeke, Nota over het heerlijk stelsel en het begrip heerlijkheid. Het **beste hoofd** was een heerlijk recht te betalen aan de heer. Die kon het beste stuk roerend goed (bv. meubelstuk, een paard,…) opeisen uit de erfenis van de personen die aan dit recht onderworpen waren. Soms waren dit alle inwoners van zijn heerlijkheid, soms enkel de cijnshouders.

(7) Deze **vrije lieden of 'mansionarii'** waren eigenaar van een stuk grond van 36 bunder (!) dat een vrijgoed of allodiaal goed werd genoemd. In de keure van het nabijgelegen Hernegewoud, bestond ongeveer 25% van de oppervlakte uit Vrijgoed, in het Kestergewoud werd echter geen Vrijgoed vermeld. In: J. Reygaerts, Pajottenland, Historisch-geografisch streekonderzoek, 2005, P. 24-25.

(8) J. Reygaerts, Pajottenland, Historisch-geografisch streekonderzoek, 2005, P. 38. Op het einde van de 18de eeuw zou deze weg zijn belang als drukgebruikte verkeersas verloren zijn. (P.125)

(9) J. Van Rompaey, 'De heerlijkheid als heem van onze voorouders, 1975. Ook in: Grondbezit in de late middeleeuwen: algemene principes, www.hagelandia.skynetblogs.be, 2009.

(10) Na een keizerlijk decreet van 1752 werden nieuwe leenregisters opgesteld. Hiervoor bezocht Jean Joseph Beauvoix in opdracht van de heer van Edingen, diverse dorpen waarbij hij op zoek ging naar 'vergeten' lenen. Deze dienden nader beschreven te worden. In sommige dorpen was er toen sprake van 15 lenen (bv. in Herne), sommige waren vrij klein (slechts enkele dagwanden groot, 1 dagwand is ongeveer 30 are). In 1757 is er sprake van het leen Tembroek in het Kestergewoud. In: J.P. Tytgat, Beauvoix als leenvinder in het Land van Edingen, HOLVEO, 2000, P. 27.

(11) Tussen 1610 en 1615 verkocht Karel van Arenberg (XAnne van Croy) haast alle domeinen in de Verenigde Provinciën (=noordelijke Nederlanden). Als vertrouweling van de Spaanse kroon dreigde hij immers alles daar kwijt te geraken. Hij koopt dan voor 270.000 Franse ponden van de Franse koning in 1606 de **heerlijkheid Edingen** en het **prinsdom Rebecq**. In 1607 gebeurt de leenverheffing. Het kasteel en zijn groot park zouden een voorname residentie worden van de Arenbergs. Ook elders in de zuidelijke Nederlanden kwamen er heel wat bezittingen bij: bv. in 1612 erfden de Arenbergs een groot deel van het Land van Beveren van de hertog van Aarschot, in 1785 werd de hertog van Arenberg ook burggraaf van Gent waardoor hij naast een belangrijke bron van inkomsten vooral een belangrijke plaats in de Vlaamse adel kon innemen. In de 18de eeuw waren Leopold Filips

(tot 1754), Karel Marie Raymond (tot 1778) en Lodewijk Engelbert (tot 1820) de verschillende hertogen van Arenberg. In: Arenberg in de Lage Landen, 2002.

(12) De Dobbel-Beker (DDB) is een familiekundig tijdschrift dat sinds 1971 informatie publiceert over de families (De) Dobbeleer en (De) Dobbelaer(e). In DDB Nr. 4/1999 verscheen een bijdrage over het Van Reepinghen Huizeke en zijn eerste bewoners.

(13) De kinderen worden na 1740 geboren in Kester. Daar de parochieregisters van Kester grotendeels zijn verloren was het aanvankelijk moeilijk om tot een gezinsreconstructie te komen. Archiefstukken over verdelingen na overlijden worden dan een belangrijke bron om deze leemte op te vullen.

(14) **Schepenen** zetelden in de plaatselijke schepenbank en vergaderden onder het voorzitterschap van de **meier**, die de heer van Edingen vertegenwoordigde. Allen werden ook door hem aangesteld. Zowel Petrus als zijn vader Arnoldus komen met hun sierlijke handtekening diverse keren voor in de archieven van het Kestergewoud wanneer ze aanwezig waren bij bv. de verkoop van gronden.

(15) G. Ballet, Akten en andere officiële documenten bewaard tot 1965 in het Vanreepinghen Huisje te Goteringen-Kester, Inventarislijst 1997. Deze documenten werden bewaard in de gemeentebibliotheek van Gooik. De verkavelingsakte van 1780 had blijkbaar ook een kopij uit 1788.

(16) Verder onderzoek is aangewezen om na te gaan of de verschillende stukken land die in de verkaveling genoemd werden gewone cijnsgronden waren. Dat Judocus hier apart nog eens vermeld wordt als pachter kan er op wijzen dat het hof *te ongereets* een leengrond was van de heer. Lenen werden geërfd door de oudste mannelijke nakomeling.

(17) Zijn 17de eeuwse voorouders behoren tot stamboomtak 57, DDB Nr. 2/2016.

(18) Stamboomtak 54, DDB Nr. 4/2015.

(19) Schepenbank Kestergewoud, Rijksarchief Leuven, nr. 2850, Wettelijke passeringen, f°91. Een **luitenant-meier** verving de meier bij dienst afwezigheid. **Meier en schepenen** hielden zitting afwisselend te Kester, Herfelingen of Oeter en behandelden per dag een reeks transacties, zoals typisch de verkoop van gronden. Pas na de laatst in detail neergeschreven akte, zetten ze hun handtekening.

(20) De wijk *den Daele* is aangeduid op de Ferrariskaart in het noordwesten van de parochie.

(21) Stamboomtak 66, DDB Nr. 3/2015.

(22) In de tekst wordt blijkbaar ook gesproken van amelken galmarts ‘sijne swagerinne’ en van caroline galmarts ‘sijne huijsvrouwe’. Het is dus niet helemaal duidelijk om welke personen het hier juist gaat.

(23) Schepenbank Kestergewoud, Rijksarchief Leuven, nr. 2809, Wettelijke passeringen, f°41 en f°48v. De handtekeningen van meier en schepenen werden genoteerd op het einde van een zittingsdag waarbij dus meerdere zaken behandeld werden.

(24) Uit het briefje van Michael De Dobbeleer aan zijn oom ‘monsieur Jacobus Dobbelaer woonende bij de groote meert in den valck over het stadhuys tot brussel’: *Beminde oom, ick hebbe den uwen ontfangen van de 1 julij ick ben bedroeft over de doodt van mijn grootmoeder, godt wilt haer ziele troosten, ick soude geerene over commen waer het saecken dat het coste geschieden, maer ick can geen permissie krijgen…* In het briefje dat bewaard werd staat nog gevraagd dat *mijn beminde oom*

sult voor mij doen al of het voor u selven waert. Schepenbank Kestergewoud, Rijksarchief Leuven, nr. 2809, Wettelijke passeringen, f°50.

(25) Schepenbank Kestergewoud, Rijksarchief Leuven, nr. 2809, Wettelijke passeringen, f° 52 en f°53v. De koper was blijkbaar weduwnaar van Anna Denaijer van wie er kinderen waren. Deze zouden later bij zijn overlijden dus ook een deel erven van hun vader. Telkens tekenen op het einde van een verkoopakte de kopers en de verkopers. In de verkoopakte op f°53v is er ook sprake van de verkoop van een hypothecaire lening op naam van Adrianus van den Beginne van 'drij pont tournois tjaers'. Dit moet dus een lening geweest zijn van Catharina Carbonier aan deze Adrianus van den Beginne. Deze lening wordt aan Martinus en zijn echtgenote verkocht voor een bedrag van 24 gulden.

(26) Schepenbank Kestergewoud, Rijksarchief Leuven, nr. 2809, Wettelijke passeringen, f° 54. Judocus Van Laethem was weduwnaar van Joanna Maria Cosijn, en hertrouwde met Barbara Amelrijcx.

(27) Schepenbank Kestergewoud, Rijksarchief Leuven, nr. 2809, Wettelijke passeringen, f° 18v. Joannes Anthonius en Petrus De Dobbeleer tekenen met een kruisje, net als hun schoonbroer Adrianus Roobaert.

Marc Van Stappen, 2020, www.stap-brug.be